

Warszawa, dnia 21 listopada 2018 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Pacjenta
Bartłomiej Chmielowiec
RzPP-DPW-WPI.420.10.2018

Pan
Prof. Łukasz Szumowski
Minister Zdrowia
ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa

Uprzejmie informuję, iż podczas spotkań moich i moich pracowników z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz pacjentów z wylonioną stomią (*Polskie Towarzystwo Stomijne POL-IKO i Fundacja STOMA Life*) a także Prof. Krzysztofem Bieleckim, specjalistą w dziedzinie chirurgii ogólnej i chirurgii onkologicznej wskazano mi na problem opieki nad pacjentami z wylonioną stomią lub też przygotowywanymi do wykonania powyższego zabiegu. W związku z powyższym podniesiono konieczność pomocy takim pacjentom poprzez utworzenie w systemie opieki zdrowotnej poradni stomijnych działających w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej.

W ocenie mojej, ale również ekspertów do których zwróciłem się o stosowne opinie, taka poradnia mogłyby spełniać warunki opieki skoordynowanej nad pacjentem ze stomią. Należy tu wskazać, że proces właściwej opieki nad stomikiem powinien zaczynać się jak najwcześniej. Nieodzownym elementem świadczenia winien być szybki dostęp do wiedzy na temat stomii i metod jej pielęgnacji. Poradnia taka powinna być przeznaczona dla pacjentów, którym stomia ma być wyloniona planowo. Umożliwienie za pośrednictwem poradni skonsultowania ewentualnych obaw z psychologiem, pielęgniarką i lekarzem dałoby możliwość uzyskania najpełniejszego obrazu życia ze stomią oraz zniwelowałyby znacznie poziom stresu, jaki powoduje operacja. Aktualnie pacjenci z powodu licznych obaw, których nie mają możliwości rozwiązać, odraczają decyzję o wylonieniu stomii, co niekorzystnie odbija się na ich zdrowiu. Właściwe przygotowanie do zabiegu pomogłoby w podjęciu świadomej zgody na wylonienie stomii, a w okresie przedoperacyjnym

przygotowałyby pacjenta na sam zabieg – zwłaszcza w zakresie wyznaczenia miejsca wyłonienia stomii. Obecnie jest to procedura rekomendowana, ale nie zawsze wykonywana, a ma bezpośredni związek z jakością życia po operacji i możliwością samoopieki. Kompleksowym wsparciem powinien być objęty również pacjent, u którego wyłoniono stomię w trybie ostrym, natomiast edukacja na temat stomii i opieka psychologa powinna być wdrożona niezwłocznie po odzyskaniu przez pacjenta świadomości, aby ograniczyć poziom stresu i pomóc w akceptacji nowej sytuacji życiowej, w której się znalazł.

W celu pogłębienia wiedzy w tym zakresie zwróciłem się do specjalistów oraz przedstawicieli zawodów medycznych – w tym Naczelnej Rady Lekarskiej i Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych, psychologów oraz dietetyków. Równie istotna pozostała dla mnie opinia organizacji pozarządowych działających na rzecz pacjentów z wyłonioną stomią. W załączeniu przekazuję Panu Ministrowi do wykorzystania pozyskane stanowiska.

Pragnę zauważyć, iż wszyscy zdecydowanie poparli pomysł stworzenia poradni stomijnych, biorąc pod uwagę dużą specyfikę, odrębność problemów pacjentów i potrzebę posiadania dużego doświadczenia w opiece nad pacjentami ze stomią.

Wskazano, że zasadnym byłoby, aby pacjenci ze stomią byli pod opieką pielęgniarek stomijnych, a w przypadku komplikacji, problemów, trudności powinien być możliwy dostęp do lekarza specjalisty.

Niezależnie od powyższego podniesiono problem dostępności do dietetyka oraz psychologa. Świadczenia w powyższym zakresie są niezwykle ważne już na etapie kwalifikacji i przygotowywania pacjentów do operacji z potencjalną koniecznością wyłonienia stomii.

W zakresie rehabilitacji wskazano, że rehabilitacja powinna znajdować się w spektrum możliwości terapeutycznych u pacjentów ze stomią. Jednak tryb kierowania na zabiegi rehabilitacyjne powinien być tożsamy z powszechnie obowiązującym.

Wszyscy zapytani byli zwolennikami możliwości zgłoszenia się pacjenta ze stomią do poradni stomijnej bez skierowania. W przypadku utworzenia specjalistycznych poradni stomijnych pacjent powinien mieć możliwość konsultacji w takiej poradni w każdym trybie, w tym także bez skierowania. Uzasadniając powyższe wskazano, iż fakt istnienia stomii jest na tyle oczywisty, iż nie jest konieczne uprzednie rozpoznanie.

Problematyczne wydaje się usytuowanie tych poradni, jednak – jak się wydaje – nie ma potrzeby, aby w każdej jednostce szpitalnej były utworzone poradnie stomijne. Na wzór rozwiązań systemowych w zakresie sieci poradni leczenia stopy cukrzycowej najbardziej optymalnym rozwiązaniem byłoby utworzenie sieci regionalnych poradni stomijnych – maksymalnie do pięćdziesięciu poradni w kraju (jak w tzw. starym układzie administracyjnym województw) i ewentualnie jako referencyjne przy klinikach uniwersyteckich i regionalnych centrach onkologii.

W zakresie opieki nad pacjentami ze stomią można byłoby rozważyć wykorzystanie telemedycyny. Jak wskazał prof. Tomasz Banasiewicz, można by było skorzystać z możliwości telemedycyny w kompleksowej opiece nad tymi chorymi i poprawie jej jakości. Zważywszy na szeroki zakres potrzeb stomików oraz rozproszenie po całym kraju należy rozważyć dostęp do poradnictwa stomijnego w trybie zdalnym. Rozwiązanie to nie zastąpi w pełni badania fizykalnego i kontaktu bezpośredniego, ale może dać możliwość rozwiązania części podstawowych problemów, które u nowooperowanych pacjentów mogą wynikać z procesu uczenia się nowych czynności pielęgnacyjnych. Taka forma wsparcia da także szansę na monitorowanie zmian stomii i szybszą reakcję na ewentualne powikłania. Będzie także doskonałym wsparciem dla stomików, których stan zdrowia uniemożliwia poruszanie się i osobiste stawiennictwo w poradni stomijnej. Należy także zauważyć, że wiedza na temat prawidłowej pielęgnacji stomii i radzenia sobie z powikłaniami jest bardzo niszowa i nie jest powszechna wśród szeroko rozumianego personelu medycznego. Dostęp on-line do porad fachowców ułatwiłby także pracę pielęgniarek środowiskowych czy hospicyjnych, które dzięki temu narzędziu mogłyby jeszcze lepiej pomagać pacjentom, znajdujących się pod ich opieką.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta¹, zwracam się z uprzejmą prośbą do Pana Ministra o analizę przedmiotowej propozycji i rozważenie możliwości utworzenia w systemie opieki zdrowotnej poradni stomijnych. Jednocześnie deklaruję wolę współpracy i pełne wsparcie przy planowaniu i wdrażaniu rozwiązań korzystnych dla Pacjentów w przedmiotowym obszarze.

Z poważaniem
Bartłomiej Chmielowiec
RZECZNIK PRAW PACJENTA

¹ Dz. U z 2017 r., poz. 1318 ze zm.